

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת נויר

תוכן

- 1.....הלכה למעשה.....1
- א. טמא מת מותר ליכנס במחנה לוייה ולא טמא מת בלבד אלא אפי' מת עצמו.....1
- ב. למחנה לוייה נמי מחוסר כפרה לא עייל.....3
- הלכתא למשיחא.....4
- ג. תגלחת הטהרה כיצד היה מביא ג' בהמות הטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם ... שהחטאת קודמת בכל מקום ואם גלח על אחת משלשתן יצא.....4
- ד. הביא ג' בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב הטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים.....5
- ה. וגלח ... אלא פתח אהל מועד ממש אמרת אם כן דרך בזיון הוא ... ולקח את שער ראש נזרו מקום שהיה מבשל שם היה מגלח.....5
- ו. וגלח הנזיר פתח אהל מועד כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח אינו מגלח.....5
- ז. נוטל שער ראש נזרו .. ואח"כ נוטל את הרוטב ונותן על שער ראש נזרו ומשלה תחת הדוד של שלמים ואם שילח תחת הדוד של הטאת ... יצא.....6
- ח. ואם נזיר טמא משלח תחת הדוד של אשם יצא.....6
- ט. טהורים כאן וכאן היו משלחין.....6
- י. היה מבשל את השלמים או שולקן הכהן נוטל את הזרוע בשלה מן האיל ... ומניפן ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים.....7

דף מה.

הלכה למעשה

**א. טמא מת מותר ליכנס במחנה לוייה ולא טמא מת בלבד
אלא אפי' מת עצמו**

כבר התבאר במסכת פסחים דף סז. שמצות¹ עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר (במדבר ה פסוק ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש.

¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה א – ה וסהמ"צ עשה לא

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסנת נזיר

אין כל הטמאים משתלחים מחוץ למקום אחד אלא לכל טמא יש חובת שילוח מן המחנה שנאמר בו. ושלוש מחנות יש במצות שילוח, מחנה שכינה שהוא לפני מחומת העזרה משער ניקנור ולפנים שהוא כנגד מחנה שכינה. מחנה לוייה שהוא לפני מחומת הר בית, ומחנה ישראל שהוא מפתח ירושלים ולפנים.

טמא מת ואפילו המת עצמו מותר להכנס להר הבית שנאמר (שמות יג פסוק יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחנה הלוייה. וכן טמא הדין בטמא טומאת שרץ ונבילה ושאר טומאות מגע ובוטל נדה שאינו בעל קרי.

ומשלחין זבין וזבות נדות ויולדות חוץ לשתי מחנות שהוא חוץ להר הבית.

במצורע נאמר (ויקרא יג פסוק מו) בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁב מְחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֵוּ זֶה מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִפְתַּח יְרוּשָׁלַיִם וּלְפָנִים, לְפִיכֵךְ מִשְׁלַחִין אֶת הַמְצוּרֵעַ חוּץ לְגַּי מַחֲנֵת שֶׁהוּא חוּץ לְיְרוּשָׁלַיִם

החיל משלחין ממנו עכו"ם וטמאי מת ובוטלי נדות, אבל טבול יום נכנס לשם שכבר טבל.

כל הטמאים² שנצטוינו לשלחם חוץ למחנה כל אחד כפי דינו³ אם עברו ונכנסו עוברים בלא תעשה⁴ שנאמר (דברים כג פסוק יא) כִּי יִהְיֶה בְּךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר וְגו' וַיֵּצֵא אֶל מְחוּץ לַמַּחֲנֶה זֶה מַחֲנֶה שְׂכִינָה לֹא יָבֹא אֶל תוֹךְ הַמַּחֲנֶה זֶה מַחֲנֶה לְוִיָּה, וְכֵן מְצוּרֵעַ שֶׁנִּכְנַס לְיְרוּשָׁלַיִם לִוְקָה⁵, אֲבָל אִם נִכְנַס לְשָׂר הָעָרִים הַמוֹקְפוֹת חוֹמָה אַע"פ שֶׁאִינוֹ רִשְׁאֵי לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁב", אִינוֹ לִוְקָה.

נכנס המצורע להר הבית לוקה שמונים, אבל טמא מת או טבול יום ואפילו טבול יום דזב⁶ דהיינו אחר שטבל ביום אחרון של ספירתו, שנכנס לעזרת נשים אינו לוקה אלא מכין אותו מכת מרדות.

² רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה א – ה)

³ ועיין ערוה"ש סי' לו סעי' ז וסעי' י וכתב שם שלדעת הרמב"ם דין בעל קרי כדין טמא מת שהרי היא כטומאת מגע

⁴ ולכאורה העשה והל"ת אינם מעניין אחד שהעשה הוא כשנצטונו במקדש מצוה לשלחם החוצה והלאו הוא שלא יטמאו את מחניהם דהיינו שאם נטמאו חוץ למחנה שלא יכנסו בטומאתם ועיין ערוה"ש שם סעי' ה' ו'
⁵ ואם נגע בחומות ירושלים מבחוץ וכן זב שנגע בחומות הר הבית מבחוץ וטמא מת שנגע בחומת העזרה מבחוץ פטור ומ"מ אסור מדרבנן (ערוה"ש שם סעי' כב) אמנם עיין באגרות משה יו"ד ד סי' סג אות ה דדעת הרמב"ם דחומת ירושלים וכותל הר הבית אינם קדושים וא"כ אין לכאורה איסור לנגע מבחוץ ועיי"ש אות יא שיש לפסוק שכותל הר הבית יש בו קדושה וצ"ע

⁶ כדמוכה בסוגיא יבמות ז ע"ב ובתורה ר' יוחנן וברמב"ן ורשב"א ועוד ראשונים שם וכן הוא בערוה"ש שם סעי' יב

הַלְבָּנָה לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְרַף הַיּוֹמִי מַסְנַת נוּיָר

ומדרבנן⁷ אסרו על טמא מת ובוועלי נדות ליכנס לחיל⁸. אבל טבול יום מותר
י"א⁹ שקדושת המקדש וירושלים קדושה ראשונה קדושה לעתיד לבוא, ובמה נתקדשה
בקדושה ראשונה שקדושה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן
לעתיד לבא, וא"כ אף בזמן הזה הנכנס בטומאה לוקה. וי"א שאפילו למ"ד שקדושת
א"י לא בטלה קדושת ירושלים והמקדש בטלה משנחרבו¹⁰, לפיכך הנכנס עתה שם
אין בו כרת ומלקות (השגת הראב"ד שם)
ולהלכה¹¹ כיון שדעת רוב הראשונים כהרמב"ם, הנכנס בזמן הזה חייב כרת
ומלקות¹².

ב. לַמַּחְנָה לְיוֹיָה נְמִי מַחוּסָר כַּפְרָה לֹא עֵייל

⁷ דהאי דטמאי מתים אין נכנסים מן החיל ולפנים, היינו מדרבנן. דמדאורייתא אפילו בעזרת נשים שרו, שכל
זה מחנה לוייה עד עזרת ישראל ששם שער ניקנור (ר"ב כלים פרק א משנה ח ובעין זה בפיה"מ ועיין רמב"ם
בית הבחירה פ"ז המ"ז ובראב"ד שם)

⁸ לפנים מחומת הר הבית היה כותל גבוה עשרה טפחים והוא נקרא סורג, ולפנים ממנו החיל עשר אמות: (ר"ב
שם) ועי"ש ברמב"ם שאף עכו"ם משלחים משם ועיין בצ"ח ח"י סי א שכתב "וא"כ אפילו נכנסו מעצמן אילו
היה הכת בדינו להוציאם משם (לולא חישש איבה וכו' מאומות העולם) היה מן החובה לעשות זאת כפי שפוסק
עוד הרמב"ם בפ"ג מה' ביאת מקדש ה"ה: החיל משלחין ממנו עכו"ם וטמא מת ובוועלי נדות. עכ"פ יש להמנע
בכל מחיר שלא לעשות איזה השתדלות שהיא לאספסם ולהביאם ולשדלם שיכנסו לשם, ויעוין עוד ברמב"ם
שם בהמ"ז ע"ש. והכי ראיתי בשו"ת אבני נזר חיו"ד ח"ב סי' תמ"ט שפשוט בעיניו ג"כ בכנ"ז דלמ"ד קדושה
לעתיד לבוא הנכנס לתוכה חייב כגון ערל וטמא ועכו"ם ואם היה בכח לפעול שיניחו לשמור שלא יכנסו שם
עכו"ם מן החובה לעשות זאת כיון דמן הדין אסור לכנס אף בזה"ז עי"ש."

⁹ רמב"ם בית הבחירה פ"ז הי"ד והמ"ז

¹⁰ וכתב הראב"ד שם "לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר
עולמי בכבוד י"י לעולם כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו"

¹¹ מגן אברהם סי' תקס"א ס"ק ב ומ"ב שם ס"ק ה ערוה"ש שם סי' יג סעי' יח

¹² ועיין ב ועיין שו"ת צ"ח אליעזר חלק י סימן א שהאריך להוכיח שכן דעת רוב הפוסקים דלא כראב"ד וכתב
"ויעוין עוד בספר שערי ירושלים שער ה' מהמסופר מה שהשר משה מונטיפיורי עשה נגד רצון כל היהודים
אשר בירושלים שהתרו בו שאסור ליכנס שם, וכן בוילקט יוסף מחב' י"ג סימן קל"ד שהועד שם שרבה של
ירושלים הגאון הגרש"ם ז"ל הוכיח אותו על פניו על כך, בנמקו שרוב הפוסקים חולקים על הראב"ד, ואף
להראב"ד יש איסור תורה עי"ש, וכך היא גם הלך דעתו של הגאון הגרצ"פ ז"ל בקו' הר צבי כיעו"ש. ונבספר
לשד השמן כתוב בשם הרימ"ט בלשון זה: כששמע הגאון ר' שמואל סלנט זצ"ל את המעשה הזה שלח להוכיח
את השר הצדיק מונטיפיורי על עשותו משגה גדולה, ובבואו אליו הצטדק בדמעות שלא ידע שיש ע"ז איסור
תורה, הוא חשב שהאיסור הוא רק מצד הישמעאלים ומכיון שקיבל רשות שמח לקיים גם מצוה זו, אלא שכן
אמנם הגאון הגרש"ם כמו הגאון הגר"מ אוערבאך ז"ל גערו באלה שאמרו לנדותו באמרם שעשה זאת השר
הצדיק בשגגה ובתמימות עכ"ל. ועוד זאת כפי המסופר בספרים, כאשר המוסלמים באו לאחר מיכן לבנות
בניניהם בהר הבית החריבו וערו עד היסוד את יסודות המקומות הקדושים והשחיתו ובלעו את פני קרקע בית
המקדש והשוו את אדמתו עד שלא נודעו עוד המצרים של מקומות הקודש וגבוליהם, והרי כידוע בית המקדש
לא היה במישור כי אם היו עולים אליו ועתה הוא כולו מישור ומקומו נמוך מהעיר, ומה שכתוב בשו"ת יעב"ץ
ח"א סי' פ"ז שהר הבית ומעלותיו לא נשתנו כל עיקר ולא שלטה בהם הריסת האויבים כלל כיעו"ש, ניתן לומר
בכזאת על הזמן שהי' סמוך להרבן הבית כפי שהעב"ץ שם מדבר מהתקופה ההיא, אבל לא על התקופה
המאוחרת אשר עינינו רואות בעליל שכן שינו ושינו וכנ"ל. והעזרה הרי יכלו למשך עד המקום שירצו מהר
הבית כנפסק ברמב"ם פ"ד מביהב"ח ה"י יע"ש באו"ש וכן ברש"ש ריש סנהדרין, וא"כ הרי לא נדע כעת מאין
ולאין."

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת נויר

מעזרת ישראל¹³ ולפנים מקודשת מעזרת נשים שאפי' מחוסר כיפורים לא יכנס לשם, שעדיין לא טהר טהרה גמורה שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל שעדיין לא גמרה טהרתה, ואם נכנס¹⁴ לשם י"א¹⁵ שחייב כרת וי"א¹⁶ שאינו חייב.

הלכתא למשיחא

ג. תגלחת הטהרה כיצד היה מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם... שהחטאת קודמת בכל מקום ואם גלח על אחת משלשתו יצא

נאמר בפרשת נשא (במדבר ו פסוק יג - כ וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו אל פתח אהל מועד. והקריב את קרבנו ליקנך כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים. וסל מצות סלת חלת פלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונספיהם. והקריב הפהן לפני יקנך ועשה את חטאתו ואת עלתו. ואת האיל יעשה זבח שלמים ליקנך על סל המצות ועשה הפהן את מנחתו ואת נספו. וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים. ולקח הפהן את הזרע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו. והניף אותם הפהן תנופה לפני יקנך קדש הוא לפהן על תזה התנופה ועל שוק התרומה ואחר ישתה הנזיר יין.

תגלחת הטהרה¹⁷ כיצד היא, כשיגמור הנזיר או הנזירה¹⁸ ימי נזירותו מביא שלש בהמות כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים, ומביא עם איל השלמים ששה עשרונות ושני שלישי עשרון סולת, אופה מהן עשרים חלה עשר חלות מצות ועשרה רקיקי מצות ומושה העשרים ברביעית שמן ושעור זה הלכה למשה מסיני, ומביא העשרים בכלי אחד.

¹³ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה ז יח

¹⁴ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יח

¹⁵ כסף משנה שם וכן להדיא דעת הראב"ד הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה ט

¹⁶ דעת הרמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה ט ועיין הר המוריה בית הבחירה שם

¹⁷ רמב"ם הלכות נזירות פרק ח הלכה א

¹⁸ לחם משנה שם הלכה ד

הלכה למעשה ולמשיחא ברף היומי

מסכת נוזר

ומכיון שחטאת קודמת¹⁹ לעולה אפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה שנאמר את אשר לחטאת ראשונה בנין אב לכל חטאת שהיא קודמת לעולה הבא עמה, וכן בשעת הפרשה מפריש החטאת תחלה ואחר כך העולה. לפיכך הנזיר שוחט²⁰ החטאת תחלה, ואחר כך העולה, ואח"כ שלמים ואח"כ מגלח. ואם גלח אחר ששחט החטאת או העולה יצא.

ד. הביא ג' בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים

נזיר שהביא שלשת הבהמות המוטלות עליו²¹ ולא פירש, אע"ג שכל הקרבנות צריך שיקראו להם הבעלים שם²², כאן אין צריך, שכיון שאמר אלו לנזירותי, הרי זה כאלו קרא שם לכל אחד ואחד, שכבשה אינה ראויה אלא לחטאת, וכבש לעולה, ואיל לשלמים.

ה. וגלח ... אלא פתח אהל מועד ממש אמרת אם כן דרך בזיון הוא ... ולקח את שער ראש נזרו מקום שהיה מבשל שם היה מגלח

היכן²³ מגלח הנזיר או הנזירה²⁴ את שערו, בעזרת הנשים בלשכת הנזירים שהיתה שם בקרן מזרחית דרומית, ושם מבשלין את שלמיהן ומשליכין שערן לאש.

ו. וגלח הנזיר פתח אהל מועד כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח אינו מגלח

¹⁹ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ט הלכה ו

²⁰ רמב"ם נזירות שם

²¹ רמב"ם שם

²² דכל המביא קרבן צריך לומר ולפרש מה שמביא אם חטאת אם עולה אם שלמים, כמו דאמרינן בעירובין [ל"ז א]: אין הקינין מתפרשות אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן שצריך לפרש זו לחטאת וזו לעולה, ושם הוא לעיכובא משום דשניהם שוים בחטאת ובעולה וכדפירש"י ביומא [מ' ב], והכא נמי אלו היו כולם ראויים לזה ולזה היה הפירוש מעכב, אך כיון שבכאן לא הכבש ראוי לחטאת ושלמים של הנזיר ולא הכבשה לעולה ושלמים ולא האיל לעולה ולחטאת ולכן באמרו אלו לנזירותי הוי כפירש. ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן כג סעיף ב

²³ רמב"ם שם הלכה ג

²⁴ לחם משנה שם הלכה ד

הלכה למעשה ולמשיחא ברף היומי

מסכת נוזר

אינו²⁵ מגלה עד שיהיה פתח העזרה פתוח שנאמר פתח אהל מועד, לא שיגלה כנגד הפתח שזה בזיון מקדש הוא.

דף מה:

ז. נוטל שער ראש נזרו .. ואח"כ נוטל את הרוטב ונותן על שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד של שלמים ואם שילח תחת הדוד של חטאת ... יצא

הנזיר²⁶ לאחר שמגלה, ומבשל השלמים או שולקן, לוקח מן הרוטב של זבחי השלמים ונותן על השער ואח"כ משליכו לאש תחת דוד השלמים ואם השליכו תחת החטאת יצא.

ח. ואם נזיר טמא משלח תחת הדוד של אשם יצא

כשמגלה²⁷ הנזיר תגלחת טומאה אינו צריך לגלה על פתח המקדש ולא להשליך שערו על האש, ובין שגלה במדינה או במקדש שערו אסור בהנאה וטעון קבורה ואפרו אסור כאפר כל הנקברים, והמגלה במקדש אם השליכן תחת דוד האשם יצא.

ט. טהורים כאן וכאן היו משלחין

נזיר שגילה²⁸ תגלחת טהרה במדינה יצא, ובין שגלה במדינה ובין שגלה במקדש²⁹, תחת דוד השלמים הוא משליך שערו. וי"א³⁰ שאם גילה חוץ לירושלים אינו משלח תחת הדוד.

²⁵ רמב"ם שם

²⁶ רמב"ם שם הלכה ב

²⁷ רמב"ם שם פרק ו הלכה יד

²⁸ רמב"ם שם פרק ח הלכה ג

²⁹ מרן הכס"מ ז"ל תמה על רבינו דלמה הגיה סתם מתניתין דאתיא כחכמים ע"כ. ואני הצעיר מצאתי בגירסת הירושלמי ואם גלה במדינה היה משלח תחת הדוד ע"כ וזו נראית גירסת רבינו ופסק כרבי יהודה משום דסתם מתניתין כוותיה וק"ל. מעשה רקח שם.

³⁰ ומדברי התוס' למדתי שאם גילה חוץ לירושלים הוי מחוסר הבאה ואינו משלח תחת הדוד אבל אם גילה בירושלים אף על פי שלא גילה במקדש לא הוי מחוסר הבאה ומשלח תחת דוד השלמים ורבינו לא חילק לפי שראיתי במקומות אחרים דמדינה קרי גבולין וירושלים קרי מקדש ועיין בהלכות שופר הילכך אם גילה אפי' חוץ לירושלים משלח תחת הדוד. כנ"ל ליישב דעת רבינו. רדב"ז שם.

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת נויר

י. היה מבשל את השלמים או שולקן הכהן נוטל את הזרוע בשלה מן האיל... ומניפן ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים

כבר התבאר שבתגלחת טהרה שוחט החטאת תחלה, ואחר כך העולה, ואח"כ שלמים ואח"כ מגלח, ומבשל השלמים או שולקן ולוקח מן הרוטב של זבחי השלמים ונותן על השער ואח"כ משליכו לאש תחת דוד השלמים.

ואחר כך נוטל הכהן את הזרוע בשלה מן האיל, וחלת מצה אחת מן הסל, ורקיק אחד, ונותנן על כפי הנזיר או הנזירה³¹, ומניפן. ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים.

³¹ הרמב"ם הוסיף כאן נזירה אולי דכתב כן לאפוקי מדרשא דאמר בגמרא הנזירה אינה מגלחת שמא יתגרו בה פרחי כהונה. ורבינו ז"ל פסק כחכמים דלא כוותיה. לחם משנה שם. ג"ב זה תמוה דא"כ לעיל גבי גילוח ה"ל להרמב"ם לכתוב זה אלא פשוט דכיון להא דאמרין קידושין משנה ונמ' דף ל"ו ע"ב אשכחן סוטה נזירה מגלן אתא כף כף מסוטה ע"כ וע' בפ"י המשנה שם וכמ"ש לקמן בהלכות מעשה קרבנות פ"ט הל' ט"ז, שכתב שאין תנופה בנשים חוץ מסוטה ונזירה. בן אריה שם.